



**BEGROTING 2011**

Onderbanken, 11-11-2010

**J.Z.T. Pieper**

**ER WAART EEN SPOOK DOOR EUROPA**

**1. Inleiding**

Mevrouw de voorzitter,

Er waart een spook door Europa. Niet het spook van het communisme, zoals Marx en Engels in 1848 bedoelden, maar wel het spook van de bezuinigingen. Ook de voorliggende begroting staat onder de noemer van bezuinigen en het bijna volledig ontbreken van nieuw beleid. Nu heeft het college een creatieve manier van bezuinigen ontdekt, aansluitend bij de opkomst van het internet, namelijk virtuele of spook bezuinigingen. Zie de bijdrage van de heer Stevelmans. Nog slechts een kleine opmerking hierover. Vervolgens zal ik ten tweede naar de begroting kijken vanuit de kaders die voor PRO richtinggevend zijn voor politiek bedrijven. De gotspe van deze begroting is te vinden op bladzijde 49, waarin aangegeven is dat voorzieningen op het niveau van Onderbanken niet meer in stand te houden zijn. Verbind dit met de beloften in het verkiezingsprogramma van de coalitiepartijen, CDA en VVD, en u zult begrijpen dat ik op dit derde punt verderop graag zal ingaan. Ik rond af met een kort slotwoord. Maar daarvoor ga ik ten vierde nog even in op de stijl van besturen van college en coalitiepartijen.

**2. Bezuinigingen**

In een persbericht kondigt het college triomfantelijk aan: de begroting is sluitend. Cijfermatig zal het kloppen, maar wat de cijfers betekenen laat de bijdrage van de heer Stevelmans zien.

Conclusie: van de bezuinigingen van 648.000 euro zijn er zeker 200.000 ongewis, ongeveer 60.000 een lastenverzwaring voor de burger en zullen er nog extra kortingen op het gemeentefonds bijkomen. Hoezo een sluitende begroting. De begroting is

kunstmatig sluitend gemaakt. De rekening zullen we de volgende jaren gepresenteerd krijgen.

Wat staat daartegenover aan nieuw beleid. Van de aangekondigde 84.000 euro investering in de zomernota is er nog maar 25.000 over: 10.000 voor de ondernemers, 10.000 voor deelname aan de vrijwilligerscentrale en 5.000 voor Euromosa.

### **3. PRO staat voor**

Onze kaders, waarmee wij naar deze begroting kijken zijn:

- de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten: sociaal beleid
- belang van groenontwikkeling en duurzaamheid
- onderwijs en jeugd ontzien
- Awacs-basis volhardend bestrijden
- verenigingsleven ontzien
- voorzichtig zijn met belastingverhoging (de belastingdruk is al hoog in vergelijking met de rest van Limburg en koopkracht behoud is van belang in tijden van economische instabiliteit)

Laten we van hieruit eens naar de begroting kijken.

*Sterkste schouders, zwaarste lasten*

In deze tijden waarin meer mensen een beroep moeten doen op sociale ondersteuning, zegt het college: dat gaat ons te ver. Een goed voorbeeld is het minimabeleid. Er is een toename van kosten van de bijzondere bijstand, omdat het aantal mensen met een minimuminkomen toeneemt en omdat de mensen gewezen is op mogelijkheden die in het verleden niet benut werden. Maar dan geldt meteen: hier volgt een bezuiniging. Om dit goed te praten heeft men het onderscheid bedacht tussen mensen die het echt nodig hebben en degenen die het niet echt nodig hebben. De eerste groep zal worden ontzien. De laatste groep is vroeger blijkbaar ten onrechte een sociale voorziening aangeboden. Wat gebeurt hier? Het oude onderscheid, door Marx gemaakt, tussen bovenbouw en onderbouw kan ons helpen. Kort gezegd, betekent dit dat onze politieke opvattingen, onze ideologie niet bepalend zijn voor onze politieke keuzes maar de stand van de economie (productiemiddelen en productieverhoudingen) wel. Onze opvattingen zijn slechts een legitimatie van dit proces. Wordt de zorg duur, dan zeggen we niet: helaas moeten we het zorgniveau verlagen. Neen dan wordt het onderscheid bedacht tussen ziekte en ongemak. Was een versleten heup rond je 65<sup>ste</sup> vroeger een ziekte en opgenomen in het verzekeringspakket, nu heet het een ongemak, dat niet meer voor gratis behandeling in aanmerking zou moeten komen. Hetzelfde geldt voor de sociale voorzieningen. Er wordt niet gezegd het voorzieningenniveau gaat achteruit, nee nu hebben we opeens echte en onechte sociaal zwakkeren.

Intussen was het college vergeten, dat 'in stand houden sociaal vangnet zorgbehoevenden met beperkte middelen', een prioriteit was. Blijkbaar is het geen thema waar het college affiniteit mee heeft. Het zit niet in het hoofd van de wethouder. Op vragen van PRO over de begroting is deze prioriteit alsnog toegevoegd. Maar wat zijn nu de concrete maatregelen op dit terrein: bezuinigen op de WMO en sociale voorzieningen. Aansluiten bij de vrijwilligerscentrale is weliswaar positief, maar ook geen maatregel die veel voor dit thema kan betekenen.

Hierbij een concrete vraag: *in hoeverre is het college bereid om het leerlingenvervoer te subsidiëren op een inkomensafhankelijke manier.* Als dit wordt doorgevoerd, dan kunnen de bezuinigingen worden beperkt tot de sterkste schouders.

#### *Groenontwikkeling en duurzaamheid*

Veel bestaande projecten op dit terrein worden gecontinueerd. Dat is positief. Men voegt er nog een project aan toe: aansluiten bij Euromosa (samenwerkingsverband). Echter dit is een algemeen samenwerkingsverband, niet alleen gericht op samenwerken inzake natuurontwikkeling. Het gaat ook over brandweerinzet en mestopslag. Hopelijk levert het verband voldoende op voor de natuur. Jammer is daarentegen dat de in het groenbeleidsplan aangekondigde investering in openbaar groen wordt stopgezet. Zaken als laanbeplanting, planten van fruitbomen etc. komen te vervallen. Maaiwerkzaamheden buiten de bebouwde kom worden gehalveerd. Bij dit thema groen hebben we de volgende vragen:

*-Waar zijn de jaarlijkse uitgaven van 9.000 euro voor de uitzichtheuvel terug te vinden in de lopende begroting? De vraag komt ook op, omdat u in de beantwoording van vragen aangeeft dat de raad nog moet instemmen met votering van het krediet.*  
*- Voor het Zweckverband heeft u een extra krediet gevraagd van 35.000, nodig voor de organisatie van de renaturering Roode Beek. Is aan de andere deelnemende partijen ook een verdubbeling van deze bijdrage gevraagd? Op bladzijde 20 blijkt dat wij 4 jaar lang 5.000 euro uit de projectenreserve halen hiervoor. Betreft dit het extra krediet van 35.000 euro? En zijn de oorspronkelijke 35.000 al gedekt? Zo ja, dan resten nog 3 jaar van 5.000 euro. Kunnen we 7 jaar lang een structurele post met incidentele middelen betalen?*

*-Uit beantwoording van vragen van de VVD blijkt dat de kosten voor de Schinveldse Es o.a. worden gedekt uit het budget herinrichting agrarisch middengebied. Zijn dit gelden die komen uit het projectplan middengebied, gericht op ontwikkelen van het gebied tussen Merkelbeek, Bingelrade en Jabeek?*

*We hadden graag gezien dat er meer aandacht zou zijn besteed aan duurzaamheid. Hoe staat het bijvoorbeeld met het ontkoppelen van regenwater? Heeft u al eens nagedacht over energiezuiniger gebruik van de openbare verlichting? Openbaar vervoer draagt bij aan een duurzamere samenleving? Op welke punten voert u momenteel overleg met Veolia? Gaat dat ook over een extra opstappunt te Bingelrade? Zijn er nog stimulerende maatregelen zowel voor burger als bedrijven gericht op energieneutraal bouwen? Heeft u al eens gedacht aan flexibele werktijden en aan thuis werken voor het personeel? Zijn er mogelijkheden voor toepassing van het concept cradle to cradle voor de gemeente Onderbanken?*

#### *Onderwijs en jeugd ontzien*

Het ontwikkelen van een visie op de doorontwikkeling van het jeugd- en jongerenwerk ontbreekt in de voorliggende begroting. Het project 'ambulant jongerenwerk' zou daar een structurele plaats in kunnen krijgen. Goed is dat u afziet van bezuinigingen op het peuterspeelzaalwerk. Slecht zijn weer de bezuinigingen op logopedie en onderwijsbegeleiding. Uit uw antwoorden blijkt namelijk dat de extra screening op taalstoornissen nog veel kinderen met problemen ontdekt die niet door de screening van de GGD zijn opgemerkt.

### *Awacs-basis volhardend bestrijden*

De oplossing van de Awacs-overlast blijft een hoofdpunt voor PRO. In dit verband zou wat PRO betreft de reductie tot drie meetpunten van de meting van geluidsoverlast niet moeten doorgaan. Deze info is nodig voor het gezondheidsonderzoek en voor het bepalen van de belasting van de leerlingen in verband met de keuze voor de BMV-locatie. In Nederland moeten we de politieke bestuurders in Den Haag blijven lastig vallen. Verminderen van overlast is meegenomen. Maar uiteindelijk blijft PRO toch van mening dat sluiting van de basis het einddoel moet zijn. In dit verband moeten we alle opties open houden (ook onderzoek naar alternatieve bestemming basis) en niet alleen inzetten op een zogenaamde diplomatieke aanpak. *Zijn er al conclusies te melden uit het E'til-onderzoek?*

### *Verenigingsleven ontzien*

PRO kiest voor indexering van subsidies en niet voor de nullijn. Dus de voorgestelde bezuiniging van 8.000 euro wijzen we af.

### *Voorzichtig met belastingverhoging*

De extra verhoging van de riool- en afvalstoffenheffing in 2011, 2012 en 2013 is gezien de hoge belastingdruk in de gemeente Onderbanken voor PRO geen optie.

## **4. Voorzieningen in de kernen**

Op bladzijde 49 lezen we de verbijsterende passage, die in lengte moet worden voorgelezen, omdat ze de kern van onze kritiek op deze coalitie raakt.

Iedereen is ervan overtuigd dat er iets moet gebeuren, dat er geclusterd moet worden, gefuseerd moet worden en dat niet meer alle voorzieningen in stand gehouden kunnen worden. Maar er wordt dan toch met name nog gedacht aan de voorzieningen van de ander of in een ander kerkdorp of andere gemeente. Hier loopt het zo'n vaart nog niet en ieder gaat nog voor zich. Dat werkt niet langer.

De rijksbezuinigingen, de bevolkingskrimp, de vergrijzing en ontgroening waarvan we nog slechts het topje hebben mogen proeven, zullen de komende jaren een gigantische impact op het programma vitale samenleving hebben.

Er komen veranderingen. Geloof het of niet. Ontken het of niet. Wil het of niet. Ze komen er. Er zal ook blijken dat de schaal van Onderbanken, of Brunssum of Heerlen of Parkstad voor sommige voorzieningen niet meer de passende is. Er zullen spreidingsplannen van voorzieningen op Zuid Limburgse schaal komen. Ook de gemeente Onderbanken zal zich moeten afvragen of voorzieningen überhaupt nog op de schaal van Onderbanken in stand zijn te houden. In elk geval zal die vraag gesteld moeten worden op het niveau van de diverse kerkdorpen.

Dit is het verkiezingsprogramma van PRO en DO. Het verkiezingsprogramma van CDA en VVD bestreed juist deze visie. Al bij de eerste de beste begroting maakt u een draai van 180 graden. De stemmen zijn binnen, de kiezer heeft het nakijken. Het CDA hield de kiezers voor dat een derde BMV in het veld tussen Bingelrade en Jabeek mogelijk is. Los van het feit dat dit de doodsteek voor de beide kernen zou zijn, moet ieder weldenkend politicus weten dat dit financieel onhaalbaar is en volledig in strijd met de demografische ontwikkelingen, zeiden wij toen. Hetzelfde verhaal geldt voor de VVD die de kiezers voorhoudt dat er geïnvesteerd kan worden in de scholen van

Jabeek en Bingelrade. En dan bedoelt men niet het normale verplichte onderhoud aan de gebouwen. Ook hier geldt: er zijn geen investeerders en er is geen demografische basis. Met vestigingspremies zou de krimp aan Onderbanken voorbij gaan. Dit soort verkiezingsretoriek zorgt er nu juist voor dat de burgers zich later teleurgesteld van de politiek afwenden. Ook een recent rapport van de Rabobank ('Demografische krimp') wijst erop dat je je maar beter op krimp kunt instellen. Nu is er een tendens bij de VVD-bestuurders om de krimp te ontkennen. Ik vermoed een afgestemde strategie. Ik hoorde het de provinciale lijsttrekker voor de VVD, de heer Verheijen zeggen, de burgemeester van Maastricht, de heer Onno Hoes en de heer Borger.

In dit kader passen ook de sombere passages in de begroting over de BMV te Merkelbeek. Er wordt gezocht naar alternatieve oplossingen, zicht op een sluitende exploitatie is er vooralsnog niet. Relevant hier is de passage op bladzijde 112, waarin het topteam krimp uitgaat van de regio Parkstad als schaalniveau voor het primair onderwijs. *Zijn op Parkstadniveau al beslissingen gevallen? Zo nee, bent u van plan om de uitwerking van de BMV te Merkelbeek voort te zetten zonder dat u weet welke beslissingen genomen gaan worden?*

Hét plan dat gaat over de voorzieningen in de kernen is het Masterplan. Helaas weten we niet hoe het hiermee staat. Misschien weet de VVD iets meer in verband met de coachende rol van de wethouder? Maar relevant voor de begroting is het wel. We reserveren 288.000 euro voor de BMV in Schinveld. Als deze niet realiseerbaar is of op een manier, waarvan wij denken dat hij niet adequaat is, is er een ruimte van 288.000 euro om de begroting anders in te vullen. In dit verband zou ik nog aandacht willen vragen voor het volgende. Parkeren in de kern Schinveld wordt steeds moeilijker. De inrichting van de straten is er niet op berekend en het autopark neemt almaar toe. Verder zijn er conflicten over het parkeren van bedrijfsauto's in woonwijken. *Is het mogelijk om in het kader van het Masterplan een parkeernota op te stellen, waarin u de problemen inventariseert en oplossingen aanreikt?*

## **5. Stijl van besturen**

Vanuit democratisch oogpunt is altijd een belangrijke vraag: in hoeverre maken CDA en VVD hun verkiezingsbeloften waar? Om de kiezer te helpen, hebben we een aantal belangrijke beloften van beide partijen, zoals opgenomen in hun verkiezingsprogramma, nog eens op een rijtje gezet. Bedenk hierbij dat alle partijen in oktober 2009 al wisten hoe groot de bezuinigingstaak was.

CDA:

1. Een derde BMV in het veld tussen Jabeek en Bingelrade
2. Multifunctionele sporthal in Schinveld.
3. In iedere kern een infopoint.
4. Meer fte voor medewerkers toerisme/kunst/cultuur bij de gemeente.
5. Bromfietsen- en fietsenstalling bij de bushaltes.
6. Verhoging van subsidies aan verenigingen.

VVD:

1. Renovatie van de voetbalvelden in alle kernen.
2. Renovatie van de schoolgebouwen in Jabeek en Bingelrade.

3. Wedstrijdspoorthal in Schinveld.
4. Vestigingspremie voor gezinnen.

Als u dit lijstje nu eens uitknijpt en in het laatje van uw nachtkastje legt, één keer per jaar afvinkt wat er gerealiseerd is, dan kunt u na vier jaar de balans opmaken, zeiden we in het Onderbanken journaal. Ik heb nog niets afgevinkt.

Wel gelukt is het voornemen dat raadsleden nadrukkelijker de koers bepalen dan de wethouders. Maar in het dualisme zou er sprake moeten zijn van een interactie tussen twee partijen. Te vaak hoor ik de wethouders zeggen: raad zeg maar wat ik moet doen. Ik neem aan dat de wethouders toch ook eigen ideeën hebben over het besturen van Onderbanken. U bent tegen bestuurlijke drukte. Misschien kunnen we de laag van de wethouder afschaffen en direct de raadsbesluiten bij het directieteam neerleggen.

Het college en de coalitiepartijen willen dicht bij de burger staan. Dat is heel goed, maar het gevaar bestaat dan dat je dichter bij de ene burger gaat staan dan bij de andere. Zo heb ik de heer Borger zien uitgroeien tot dé ambassadeur van de mensport.

Wat me ook opviel waren de vele omissies in de begroting: prioriteiten zijn niet opgenomen, het E'til-onderzoek werd per ongeluk niet bij Awacs activiteiten opgenomen, niet genomen raadsbesluiten werden opgevoerd (over bezuinigingen op samenwerking, sociale zekerheid, BMV). Dit laatste vond ik bijzonder storend, want ook al is het zo dat de coalitie het voor het zeggen heeft, je moet toch eerst in een raadsvergadering een raadsbesluit nemen. Eerder e-mail verkeer heeft mij ook al tot de conclusie gebracht, dat besluitvorming buiten de raad relevanter is dan besluitvorming binnen de raad. Een uitgestoken hand naar de oppositie kan ik hierin niet herkennen.

## 6. Slot

Het college heeft de taken van de strategische visie met de hoogste prioriteit (gewogen naar de huidige zetelverdeling in de raad) als uitgangspunt genomen. Op zich vind ik dat een heel nobele insteek. Dit betekent dat hier de oppositie wel een stem heeft. Maar ook binnen deze taken valt niet alles uit te voeren en ook de wijze van uitvoering staat nog open. En dan ben je op zoek naar: wat is nu de visie van het college, welke politieke idealen liggen eraan ten grondslag? Voor PRO hanteer ik dan altijd de drieslag: groen, sociaal en democratisch. Maar wat ligt achter deze begroting? Het beeld dat dan bij mij opkomt, is het ondersteunen van ondernemersactiviteiten. Ik mis een steviger inbreng van het CDA. Ik ken mevrouw Quadvlieg zeker ook als groen en sociaal. Neem meer ruimte in zou ik zeggen. U heeft 4 zetels. In de kamer heeft de heer Pechtold het CDA wel eens VVD-light genoemd. Ik hoop dat we na de tweede termijn niet moeten verzuchten, hier was eigenlijk sprake van CDA-zero, om maar eens in frisdranktermen te blijven spreken.

Tot slot, het spook der bezuinigingen. De problemen zijn groot en lijken structureel. Als basale voorzieningen als peuterspeelzaalwerk, jeugd- en jongerenwerk en ouderenwerk niet meer aangeboden kunnen worden op een professioneel niveau, dan lijkt de enige oplossing opgaan in een grotere gemeente. Maar dat is dan wellicht het volgende spookbeeld voor de inwoners van Onderbanken.